

نمونه‌هایی از پیروزی مشیت بر درفش

قرآن کریم نمونه‌هایی از پیروزی‌های بزرگ حق‌طلبان با کمی امکانات را بر طرفداران باطل که از امکانات مادی بسیاری برخوردار بودند، ذکر کرده که در اینجا برخی از آنها را یادآور می‌شویم. این موارد به نوعی پیروزی مشیت بر درفش است:

۱. پیروزی حضرت موسی علیه السلام بر فرعون

بنی اسرائیل به رهبری حضرت موسی علیه السلام با وجود اینکه افراد و امکانات آنان بسیار کمتر از فرعونیان بود بر آنان غلبه کردند. آنان به‌حدی اندک بودند که فرعونیان هر تصمیمی را نسبت به آنان عملی می‌کردند. خداوند متعال در این باره می‌فرماید:

﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَدْرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَدْرُكَ وَءَالِهَتِكَ قَالَ سَنُقْتَلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ

وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿۱۲۸﴾ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا
 إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۱
 و [به یاد آور زمانی را که] اشراف قوم فرعون [به او] گفتند: آیا
 موسی و قومش را رها می‌کنی که در زمین فساد کنند، و تو و
 خدایانت را رها سازد؟! گفت: به زودی پسرانشان را می‌کشیم، و
 زنانشان را زنده نگه می‌داریم [تا به ما خدمت کنند]؛ و ما بر آنها
 کاملاً مسلطیم! موسی به قوم خود گفت: از خدا یاری جویید، و
 استقامت پیشه کنید، که زمین از آن خداست، و آن را به هرکس از
 بندگانیش که بخواهد، واگذار می‌کند؛ و سرانجام [نیک] برای
 پرهیزکاران است.

فرعونیان تصمیم خودشان را عملی کردند، مردان بنی‌اسرائیل را می‌کشتند و
 زنانشان را به اسارت می‌بردند؛ بنابراین پس از نجات از دست فرعون، حضرت
 موسی علیه السلام این مطلب را به عنوان نعمت الهی یادآوری می‌کند:

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ
 آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْبِحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ
 نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ لَكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ ۲

و [به خاطر بیاور] هنگامی را که موسی به قومش گفت: نعمت خدا
 را بر خود به یاد داشته باشید؛ زمانی که شما را از [چنگال] آل

۱. اعراف: ۱۲۸-۱۲۷.

۲. ابراهیم: ۶.

فرعون رهایی بخشید. همانها که شما را به بدترین وجهی عذاب می‌کردند؛ پسرانتان را سر می‌بریدند، و زنانتان را [برای خدمت] زنده می‌گذاشتند؛ و در این، آزمایش بزرگی از طرف پروردگارتان برای شما بود.

فرعون که روزگاری در برابر موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ قدرتی فوق‌العاده داشت، از بنی‌اسرائیل شکست خورد و نابود شد.

﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾^۱

و [به خاطر بیاورید] هنگامی را که دریا را برای شما شکافتیم؛ و شما را نجات دادیم؛ و فرعونیان را غرق ساختیم؛ در حالی که شما تماشا می‌کردید.

۲. پیروزی سپاه طالوت بر سپاه جالوت

خداوند متعال درباره پیروزی سپاه بااراده طالوت با کمی عده آنان بر دشمنانشان می‌فرماید:

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنْ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا

لا طاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا
اللَّهِ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَت فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ
الصَّابِرِينَ * وَكَمَا بَرَزُوا لِبِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا
صَبْرًا وَثَبِّتْ أقدامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ * فَهَزَمُوهُمْ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ
مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ
وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ * تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا
عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ؛^۱

و هنگامی که طالوت [به فرماندهی لشکر بنی اسرائیل منصوب شد،
و] سپاهیان را با خود بیرون برد، به آنها گفت: خداوند، شما را به
وسیله یک نهر آب، آزمایش می‌کند، آنها [که به هنگام تشنگی] از
آن بنوشند، از من نیستند، و آنها که جز یک پیمانه با دست خود،
بیشتر از آن نخورند، از من هستند! جز عده کمی، همگی از آن آب
نوشیدند. سپس هنگامی که او و افرادی که با او ایمان آورده بودند
[و از بوته آزمایش، سالم به در آمدند] از آن نهر گذشتند [از کمی
نفرات خود، ناراحت شدند و عده‌ای] گفتند: امروز، ما توانایی
مقابله با جالوت و سپاهیان او را نداریم. اما آنها که می‌دانستند خدا
را ملاقات خواهند کرد [و به روز رستاخیز، ایمان داشتند] گفتند:

چه بسیار گروه‌های کوچکی که به فرمان خدا، بر گروه‌های عظیمی پیروز شدند، و خداوند با صابران [و استقامت‌کنندگان] است. و هنگامی که در برابر جالوت و سپاهیان او قرار گرفتند گفتند: پروردگارا، پیمانۀ شکیبایی و استقامت را بر ما بریز و قدم‌های ما را ثابت بدار و ما را بر جمعیت کافران، پیروز بگردان. سپس به فرمان خدا، آنها سپاه دشمن را به هزیمت واداشتند.

و داود [نوجوان نیرومند و شجاعی که در لشکر طالوت بود] جالوت را کشت و خداوند، حکومت و دانش را به او بخشید و از آنچه می‌خواست به او تعلیم داد. و اگر خداوند، بعضی از مردم را به وسیله بعضی دیگر دفع نمی‌کرد، زمین را فساد فرامی‌گرفت، ولی خداوند نسبت به جهانیان، لطف و احسان دارد. اینها، آیات خداست که به حق، بر تو می‌خوانیم، و تو از رسولان [ما] هستی.

علامه طباطبایی رحمته الله علیه در تفسیر آیات فوق می‌نویسد:

«بنی اسرائیل که این داستان مربوط به ایشان است، مادام که در کنج خمود، کسالت و سستی خزیده بودند، مردمی ذلیل و توسری‌خور بودند، همین‌که قیام کرده و در راه خدا کارزار نمودند، کلمه حق را پشتیبان خود قرار دادند، هر چند که افراد صادق ایشان در این دعوی اندک بودند و اکثرشان اولاً وقتی جنگ حتمی شد فرار کردند، و ثانیاً سر اعتراض بر طالوت را باز نمودند، و ثالثاً از آن نه‌ری که مأمور بودند ننوشتند، نوشیدند، و رابعاً به طالوت گفتند ما حریف جالوت و لشگر او نمی‌شویم؛ ولی مع ذلک خدا یاریشان کرد، و بر دشمن پیروزیشان داد، و

دشمن را به اذن خدا فراری دادند، و داوود، جالوت را به قتل رساند، و بدین‌وسیله ملک و سلطنت در بنی‌اسرائیل مستقر گردید، و حیات از دست رفته آنان دوباره به ایشان بازگشت، و بار دیگر سیادت و قوت خود را باز یافتند، و همه این موفقیت‌ها جز به‌خاطر آن کلامی که ایمان و تقوا به زبانشان انداخت نبود، و آن کلام این بود که وقتی با جالوت و لشگرش برخوردند گفتند: «رَبَّنَا أفرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»^۱.

این ماجرا عبرتی است که اگر همه مؤمنانی که در هر عصر می‌آیند آن را آینهٔ خود قرار داده و راه گذشتگان صالح را پیش بگیرند، بر دشمنان خود غلبه خواهند کرد؛ البته تا زمانی که مؤمن باشند»^۲.

۳. پیروزی مسلمانان بر مشرکان

تعداد مسلمانان در مکه به قدری کم بود که مشرکان هر برخوردی می‌توانستند با آنان داشته باشند. قرآن کریم می‌فرماید:

۱. بقره: ۲۵۰.

۲. ترجمه المیزان: ج ۲، ص ۴۳۱ - ۴۳۰.

﴿وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَخَطِفَكُمْ النَّاسُ فَأَوَاكُمُ وَأَيِّدْكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقْكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾^۱

و به خاطر بیاورید هنگامی را که شما در روی زمین، گروهی کوچک و اندک و زبون بودید؛ آن‌چنان که می‌ترسیدید مردم شما را برابیندا! ولی او شما را پناه داد؛ و با یاری خود تقویت کرد؛ و از روزی‌های پاکیزه بهره‌مند ساخت؛ شاید شکر نعمتش را به‌جا آورید.

در تفسیر نمونه در تفسیر این آیه آمده است:

«این تعبیر، تعبیر لطیفی است که نهایت ضعف و کمی نفرات مسلمانان را در آن زمان آشکار می‌سازد؛ آن‌چنان که گویی همانند یک جسم کوچک در هوا معلق بودند که دشمن به آسانی می‌توانست آنها را برابید. این بیان یا اشاره به وضع مسلمانان در مکه قبل از هجرت در برابر مشرکان نیرومند و یا اشاره به مسلمانان بعد از هجرت در مقابل قدرت‌های بزرگ آن روز همانند ایران و روم است»^۲.

موفقیت امام حسین علیه السلام در نجات اسلام از دست امویان نیز نمونه دیگری از این موارد است.

۱. انفال: ۲۶.

۲. تفسیر نمونه: ج ۷، ص ۱۲۷.